

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA SINIF DARSЛИKLARINI
O'QITISHDA KREATIV YONDASHISH**

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti

Pedagogika fakulteti 4-kurs

“Boshlang'ich ta'lim va sport tarbiyaviy ishi” yo'nalishi

2-19 guruh talabasi

Ergasheva Maftuna Alisher qizi

+998 90 868 27 30

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 1-kurs

“Boshlang'ich ta'lim” yo'nalishi

BOT-22/1 guruh talabasi

Ergasheva Ruxsora Alisher qizi

+998 90 666 06 11

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga sinf darsliklarini o'qitishda kreativ yondashish to'g'risida so'z yuritilgan. Shuningdek o'qituvchi tomonidan o'quvchilari bilan ishlashda kreativ yondashishga doir uslub va malakalar keltirilib o'tilgan. Maqolada berilgan ma'lumotlardan o'qituvchilar va shu bilan bir qatorda ot-onalar ham o'zlari uchun kerakli tavsiyalar olishlari mumkin.

Kalit so'zlari: Boshlang'ich ta'lim, kreativ yondashuv, zamonaviy jamiyat, o'qituvchi, o'quvchi, salohiyat, bilim, pedagogik mahorat, innovatsion yondashuv

KIRISH

Dunyoda ta'lim taraqqiyotining jadal suratlarda rivojlanishi avvalambor ta'lim jarayoniga innovatsion va kreativ yondashish lozimligini taqozo etib kelmoqda. Chunki jahonda har qaysi jamiyatning rivojlanishi va yo'nalishini begilab beruvchi kreativ ijodkorlik ta'siri ostida yuz berib, inson faoliyatining har bir sohasida ijodkorlikka bo'lgan ehtiyojning ortishi bilan tavsiflanadi. Xorijiy rivojlangan mamlakatlarda, jumladan AQSH, Rossiya, Germaniya, Kanada, Yaponiya, Koreya kabi davlatlarda o'qitish jarayonlari kreativ yondashuv asosida amalga oshirilmoqda. Mazkur holatni bevosita kuzatib, chuqur tahlil qilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev 2019-yil 23-avgustda xalq ta'limi, oliy ta'lim xodimlari bilan bo'lgan muloqotda uzluksiz ta'lim tizimida olib borilishi kerak bo'lgan dolzarb vazifalar haqida fikr yuritib o'tdi, jumladan –“bugungi kunda ta'lim muassasalarida faoliyat olib borayotgan o'qituvchilarning obro'sini ko'tarish, shu bilan bir qatorda bugun o'qituvchilarning o'zlari ham ta'lim-tarbiya jarayoniga yangicha ijodiy yondashishi lozim”

O'zbekiston taraqqiyotining ma'naviy-axloqiy va kasbiy asoslari to'g'risida fikr yuritib, istiqlol sharoitida o'quvchilarning bilim asoslarini puxta egallashlari bilan birga qatorda mustaqil va kreativ fikrga ega bolgan, g'oyaviy, mafkuraviy va ma'naviy jihatdan chiniqqan, kasbiy mahoratini mustaqil vatanimizning ravnaqi yo'lida fidokorona safarbar eta oladigan ruhda tarbiyalash lozimligini dolzarb vazifa qilib qo'yilgan.

Kreativlik so'zini ilk bor 1922-yilda AQSh olimi D. Simpson tomonidan qo'llanilgan. Ushbu atama orqali shaxs qolipdagi, stereotip, odatiy tafakkurdan voz kechish qobiliyatini ta'riflagan.

Kreativlik (lot. creatio – yaratish, vujudga keltirish) – bu insonning noodatiy g'oya, fikr bera olish, muammolarni takrorlanmas, original yechimini topish, tafakkurning an'anaviy shakllaridan voz kecha olishga bo'lgan qobiliyatidir.

Kreativlik – bu insonning shaxsiy xususiyati bo'lib, uning o'z-o'zini takomillashtirib va rivojlantirib borishi bilan bog'liq.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich ta'lim – bu har bir bolaning hayotida chuqur iz qoldiruvchi ta'lim turidan biri bo'lib, ta'limning bu bosqichida pedagog o'qituvchilarga katta mas'uliyat yuklatiladi. Ya'ni boshlang'ich sinf o'quvchilarining sinf darsliklarini o'rganishda kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi hali maxsus o'rganishni talab etmoqda. O'quvchilar o'z-o'zidan kreativ bo'lib qolmaydi. Uning kreativ qobiliyati ma'lum vaqt ichida izchil o'qib-o'rganish, o'z ustida ishlash orqali shakllantiriladi va asta-sekin takomillashib, rivojlanib boradi.

O'qituvchilar o'quvchilar bilan hamkorlikda ish yuritib, ularning har bir fikrini inobatga olishi va buni o'quvchiga sezdirishi kabi muhim vazifalarni bajarish orqali o'quvchilarni o'zgacha yondashuvli ya'ni kreativ bo'lishlariga erishishi mumkin.

Hozirgi vaqtda boshlang'ich sinf darsliklarini o'qitishda kreativ yondashuvni qo'llash muammolarini o'rganish alohida ahamiyatga ega. Zamonaviy jamiyat o'z farovonligini rivojlantirish va yaxshilash uchun nostandart yechimlarga ega bo'lgan malakali, ijodiy kadrlarga muhtoj. Ularning shaxsiy shakllanishiga pedagogik faoliyatda kreativ yondashuvdan foydalanish ko'p jihatdan yordam beradi. Boshlang'ich sinf darsliklari kreativlik uchun keng imkoniyatlar ochadi.

Yosh avlodni kreativ fikrlashga tayyorlash, uning ijodiy faolligini shakllantirishni imkon qadar ertaroq boshlash lozim. Ijodkorlikdan samarali foydalanish uchun asosan, o'qituvchilar uning kreativlik haqidagi asosiy fikrlarini bilishlari kerak.

Boshlang'ich sinf darsliklarida o'qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish quyidagi to'rt yo'nalish bo'yicha harakat qilishni talab qiladi:

1) o'qituvchilarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini namoyish etishi va erkin faoliyat yuritishi uchun zarur shart-sharoitni yaratish;

2) o'quvchilar tomonidan o'quv fanlarini qiziqish bilan o'zlashtirishiga rag'batlantiruvchi strategiyani joriy etish;

3) Innovatsion yondashuv va pedagogik masala (muammolarning yechimi)ni topishda ijodiy yondashuvning ustivorligini ta'minlash;

4) belgilangan ta'limiy-tarbiyaviy vazifalarni to'laqonli bajarish orqali kutiladigan natijaga erishish.

O'qituvchilarning kreativlik sifatlariga ega bo'lishi ularning shaxsiy qobiliyatlari, tabiiy va ijtimoiy quvvatini kasbiy faoliyatni sifatli, samarali tashkil etishga yo'naltiradi. Shuningdek, o'quv va tarbiya jarayonlarini tashkil etishga an'anaviy yondashishdan farqli yangi g'oyalarni yaratish, bir qolipda fikrlamaslik, o'ziga xoslik, tashabbuskorlik, noaniqlikka toqat qilmaslikka yordam beradi.

Jumladan, kreativlik sifatlariga ega pedagog kasbiy faoliyatini tashkil etishda ijodiy yondashish, yangi, ilg'or, o'quvchilarning o'quv faoliyatini, shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladigan g'oyalarni yaratishda faollik ko'rsatish, ilg'or pedagogik yutuq va tajribalarni mustaqil o'rganish, shuningdek, hamkasblar bilan pedagogik yutuqlar xususida doimiy, izchil fikr almashish tajribasiga ega bo'lishga e'tibor qaratadi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ salohiyatini rivojlantirish kasbiy pedagogik faoliyatda zarur bo'ladigan quyidagi omillarga e'tibor qaratishni taqozo etadi:

- yangi-yangi g'oyalarni yaratishda faollik ko'rsatish;
- ilg'or pedagogik yutuq va tajribalarni mustaqil o'rganish;
- o'qituvchi va hamkasblar bilan pedagogik yutuqlar xususida fikr

almashish.

Kreativ yondashuv va yutuqlar dunyo bo'ylab fan va texnologiyadan tortib, falsafa, san'at va ijtimoiy fanlar kabi turli sohalarida insoniyat tamaddunini ilgari surgan. Kreativ fikrlash shunchaki tasodifiy g'oyalar berishdan kattaroq narsadir. U insonga ba'zan murakkab sharoitlarda, yanada yaxshiroq natijaga erishishga imkon beruvchi bilim va tajribaga asoslangan real ko'nikmadir. Butun dunyoda jamiyatlar va tashkilotlar muammolarni hal yetishda innovatsion bilim va yaratuvchanlikka tobora ehtiyoj sezmoqda, bu esa, o'z navbatida, innovatsiya va kreativ fikrlash ahamiyatini yanada kuchaytirmoqda. Kreativ fikrlash ta'siri butun jamiyatga sezilarli innovatsiya turlarining ortida turishi rost, lekin u ayni damda universal va tenglashtiruvchi xususiyatga ega.

Bilamizki, qaysi mamlakatda iste'dodli, fidoyi hamda ijodkor yoshlar qanchalik ko'p bo'lsa, o'sha yerda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot shunchalik yuksak bo'ladi. Kelajagini o'ylagan davlat ijtimoiy hayotning barcha sohalarida ijodiy faoliyatga keng yo'l ochib beradi. Bu o'rinda, ijodiy faoliyat va ijodiy jarayonni atroflicha tushunib olish uchun bu masalaning psixologik va ma'naviy jihatlarini o'rganib chiqish maqsadga muvofiq bo'ladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kreativ yondashuv nafaqat pedagogik texnologiyani tanlashga, balki, birinchi navbatda, o'qituvchining shaxsiyatiga bog'liq. Shu bilan bir qatorda o'quvchilarga va o'qitiladigan mavzuga bo'lgan muhabbat o'qituvchilarga o'z ishidagi har qanday qiyinchiliklarni yengishga yordam beradigan asosiy omildir. Yangi texnologiyalardan foydalanish o'qitishning an'anaviy shakllari va usullariga zid bo'lmasligi kerak. Yillar davomida to'plangan innovatsiyalar va qimmatli pedagogik tajribaning mohirona uyg'unligi boshlang'ich sinf darsliklarida kreativ yondashuvni o'z ichiga olgan holda o'quv jarayoniga eng samarali ta'sir qiladi. Xullas, har bir o'qituvchining o'zini-o'zi rivojlantirishi va o'zini-o'zi namoyish eta olishi, kasbiy kompetentsiyalarni o'zlashtirib borishi bevosita uning kreativlik qobiliyatiga egaligi bilan bog'liq. O'qituvchining kreativlik faoliyati bu avvalo, pedagogik mahorat bilan bog'liq degan umumiy xulosani shakllantiradi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I. Yuksak manaviyat yengilmas kuch. Manaviyat-2008
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq ta'limi va oliy ta'lim tizimi o'qituvchilari bilan bo'lib o'tgan uchrashuvda so'zlagan nutqi. 2019.08.23.
3. Egamberliyeva N., Xodjaev B. Pedagogikaning ayrim dolzarb. muammolari: mohiyat, talqin va yechim. T.: —Fan va texnologiya, 2013.
4. Sharipov SH. O'quvchilar kasbiy ijodkorligi uzviyligini taminlashning nazariyasi va amaliyoti: Ped. fan. dok. ... dis. avtoref. —T., 2012
5. Ibragimova G. Interfaol oqitish metodlari va texnologiyalari asosida talabalarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish: Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). ... diss. Avtoref. — T., 2017.
6. Adizov B. Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari: Ped. fan. dok. ... dis. —Toshkent, 2003.